Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
GIOVANNIHO PITRUZZELLY
přednesené dne 27. dubna 2023[1]

Věc C-655/21

Trestní řízení
proti
G. ST. T,
za účasti:
Rayonna prokuratura Burgas, TO Nesebar

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Rajonen sad – Nesebar (okresní soud v Nesebaru, Bulharsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Dodržování práv duševního vlastnictví – Dohoda TRIPS – Tresty za porušení práv plynoucích z ochranné známky – Použitelnost Listiny – Zásady zákonnosti a přiměřenosti trestných činů a trestů“

1. Ve věci, která je předmětem tohoto stanoviska, předkládá Rayonen Sad-Nesebar (okresní soud v Nesebaru, Bulharsko) Soudnímu dvoru čtyři předběžné otázky, z nichž první dvě se týkají výkladu směrnice 2004/48[2] a poslední dvě výkladu článku 49 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“). Tyto otázky jsou vzneseny v trestním řízení proti G. ST. T., která je obžalována z několika trestných činů porušování práv plynoucích z ochranné známky.

I. Právní rámec

A. Unijní právo

2. Pokud jde o primární právo, v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce je relevantní článek 49 Listiny, a to ze dvou hledisek, která se týkají zákonnosti a přiměřenosti trestných činů a trestů, uvedených v prvním a třetím odstavci tohoto článku. Pokud jde o směrnici 2004/48, předkládající soud odkazuje na body 26 a 28 odůvodnění a článek 13 o náhradě škody za porušení práv duševního vlastnictví. Pro zachování stručnosti na tomto místě se zde omezím na odkazy na příslušná znění těchto ustanovení, přičemž na jejich obsah v případě potřeby odkážu v další části tohoto stanoviska.

[1] – Původní jazyk: italština.

[2] – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví (Úř. věst. 2004, L 157 s. 45).

B. Bulharské právo

3. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká článků 13, 119 a 127 Zakon za markite i geografskite označenija (zákon o ochranných známkách a zeměpisných označeních; dále jen „ZMGO“) a článků 13, 76b a 81 zakon za markite i geografskite označenija (zákon o ochranných známkách a zeměpisných označeních, zrušený, účinný k 22. červnu 2016; dále jen „ZMGO 2016“). Článek 127 odst. 1 ZMGO a čl. 81 odst. 1 ZMGO 2016 stanoví, že správní sankce se uloží osobě, která v obchodním styku užívá výrobky nebo služby s označením, jež je totožné se zapsanou ochrannou známkou nebo je jí podobné, bez souhlasu jejího vlastníka.

4. Předkládající soud rovněž odkazuje na články 55, 66 a 172b Nakazatelen kodeks (trestní zákoník; dále jen „NK“) a články 84 až 88 a 247c Nakazatelno-procesualen kodeks (trestní řád, dále jen „NPK“). Pro účely projednávané věci je důležitý zejména článek 172b NK, jehož znění, které je třeba na tomto místě připomenout, zní takto:

„(1) Kdo v obchodním styku bez souhlasu nositele výlučného práva užívá ochrannou známku, (průmyslový) vzor, odrůdu rostlin nebo plemeno zvířat, které jsou předmětem tohoto výlučného práva, nebo bez právního základu užívá zeměpisné označení nebo jeho napodobeninu, bude potrestán odnětím svobody až na pět let a peněžitým trestem až do výše pěti tisíc bulharských leva (BGN).

(2) Je-li čin uvedený v odstavci 1 spáchán opakovaně nebo jsou-li způsobeny závažné škodlivé následky, uloží se trest odnětí svobody v trvání pěti až osmi let a peněžitý trest ve výši pět tisíc až osm tisíc BGN.

(3) Předmět trestného činu bude bez ohledu na to, kdo je jeho vlastníkem, zkonfiskován a zničen.“

II. Původní řízení a řízení před Soudním dvorem

5. Obžalovaná G. ST. T., majitelka živnostenského podniku, je obžalována z toho, že se v roce 2016 dopustila několika trestných činů porušení práv plynoucích ze zapsaných ochranných známek tím, že bez souhlasu nositele příslušného práva nabízela k prodeji oděvy, na nichž byla zobrazena označení podobná těmto ochranným známkám, v celkové hodnotě 1 404 590 BGN v případě originálů a 80 201 BGN v případě napodobenin. Předmětné výrobky, které byly zajištěny v prostorách, kde byly nabízeny k prodeji, byly zkonfiskovány a následně zničeny.

6. Předkládající soud zaprvé poukazuje na skutečnost, že v rámci prostoru pro uvážení přiznaného bodem 28 odůvodnění směrnice 2004/48 byly v Bulharské republice zavedeny trestné činy uvedené v čl. 172b odst. 1 a 2 NK, které doplňují přestupek, jenž je v současnosti upraven v čl. 81 odst. 1 ZMGO 2016. Tento soud v podstatě uvádí, že skutková podstata trestného činu podle čl. 172b odst. 2 NK vyžaduje posouzení výše škody způsobené nositeli práva. Za tímto účelem vnitrostátní judikatura využívá domněnku, kterou směrnice 2004/48 nestanoví a podle níž škoda způsobená tímto trestným činem odpovídá protihodnotě maloobchodních prodejních cen legálně vyrobených výrobků, které jsou totožné nebo podobné výrobkům porušujícím práva z ochranné známky. Kromě toho tato škoda nezahrnuje ušlý zisk a morální újmu. Za těchto okolností se předkládající soud táže, zda je bulharská právní úprava slučitelná se směrnicí 2004/48.

7. Zadruhé se předkládající soud poté, co konstatoval, že trestný čin uvedený v článku 172b NK a přestupek stanovený v ZMGO spadají do působnosti unijního práva jakožto sankční ustanovení použitelná na právní vztahy upravené unijním právem, zabývá otázkou, zda je bulharská právní úprava, která stejné jednání podřazuje pod skutkové podstaty přestupku a trestného činu, aniž by stanovila jasné a přesné kritérium pro rozlišení, slučitelná s čl. 49 odst. 1 Listiny.

8. Konečně si tento soud klade otázku, zda trest odnětí svobody stanovený v čl. 172b odst. 2 NK s mimořádně vysokou dolní hranicí trestní sazby i maximální výměrou trestu, kterou nelze kvalifikovat jako nízkou, je v souladu se zásadou proporcionality stanovenou v čl. 49 odst. 3 Listiny, a to i s ohledem na skutečnost, že konkrétní možnosti snížení trestu jsou velmi omezené.

9. Za těchto podmínek se Rayonen Sad-Nesebar (okresní soud v Nesebaru) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„Jsou právní předpisy a judikatura, podle kterých je škoda, kterou utrpěl nositel práv, znakem skutkových podstat trestných činů uvedených v čl. 172b odst. 1 a 2 NK, v souladu s pravidly, která směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 zavedla ohledně škody způsobené v důsledku protiprávního výkonu práv duševního vlastnictví?

V případě kladné odpovědi na první otázku: Je automatická domněnka zavedená v Bulharské republice judikaturou za účelem zjištění škody – ve výši hodnoty zboží nabízeného k prodeji, vypočtené na základě maloobchodních cen legálně vyrobeného zboží – v souladu s ustanoveními směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004?

Jsou se zásadou zákonnosti trestných činů, která je zakotvena v článku 49 Listiny základních práv Evropské unie, slučitelné právní předpisy, ve kterých není vymezena hranice mezi přestupkem (čl. 127 odst. 1 nynějšího ZMGO a čl. 81 odst. 1 ZMGO účinného v roce 2016), trestným činem uvedeným v čl. 172b odst. 1 NK a, v případě záporné odpovědi na první otázku, trestným činem uvedeným v čl. 172b odst. 2 NK?

Jsou tresty stanovené v čl. 172b odst. 2 NK (trest odnětí svobody v trvání 5 až 8 let a peněžitý trest ve výši od 5 000 do 8 000 BGN) v souladu se zásadou stanovenou v čl. 49 odst. 3 Listiny základních práv Evropské unie (výše trestu nesmí být nepřiměřená trestnému činu)?“

10. Písemná vyjádření předložily v souladu s článkem 23 statutu Soudního dvora Rakouská republika a Evropská komise. V rámci organizačního procesního opatření Soudní dvůr položil zúčastněným na základě výše uvedeného článku 23 určité otázky k písemnému zodpovězení týkající se článků 49 a 51 Listiny. Rakouská republika a Komise tomuto opatření vyhověly.

11. V souladu s žádostí Soudního dvora se toto stanovisko zaměří pouze na třetí a čtvrtou předběžnou otázku.

III. Analýza

A. K pravomoci Soudního dvora: předběžné úvahy

12. Pravomoc Soudního dvora odpovědět na třetí a čtvrtou předběžnou otázku závisí na použitelnosti Listiny v původním řízení. Tato použitelnost zase závisí na otázce, zda bulharský zákonodárce při definování trestů stanovených v článku 172b NK uplatnil unijní právo, jak

vyžaduje čl. 51 odst. 1 Listiny, který vymezuje oblast působnosti Listiny. Odpověď na tuto otázku by byla jednoznačně kladná, pokud by se mělo za to, jak to činí předkládající soud, že článek 172b NK představuje trestněprávní ustanovení přijaté v rámci provedení směrnice 2004/48 do bulharského práva. Soudní dvůr bude muset o tomto aspektu rozhodnout v souvislosti s odpovědí na první dvě předběžné otázky.

13. Toto stanovisko, které se, jak již bylo řečeno, těmito otázkami nezabývá, má namísto toho za cíl posoudit použitelnost Listiny z jiného úhlu pohledu, a vychází tedy z toho, že Soudní dvůr rozhodne v tom smyslu, že trestněprávní ustanovení, jejichž slučitelnost se směrnicí 2004/48 hodlá předkládající soud posoudit, nespadají do působnosti této směrnice. Přesněji řečeno, níže se budu zabývat otázkou, zda použití Listiny, a tedy pravomoc Soudního dvora k zodpovězení těchto otázek, může vyplývat ze skutečnosti, že předmětná vnitrostátní právní úprava provádí závazek přijatý v rámci mezinárodní dohody uzavřené Unií.

1. Použitelnost Listiny v případě provádění mezinárodních právních závazků Unie členskými státy

14. Podle článku 51 odst. 1 Listiny jsou ustanovení Listiny určena členským státům, výhradně pokud uplatňují právo Unie. Podle svého čl. 51 odst. 2 Listina nerozšiřuje oblast působnosti unijního práva nad rámec pravomocí Unie, ani nevytváří žádnou novou pravomoc či úkol pro Unii, ani nemění pravomoc a úkoly stanovené ve Smlouvách.

15. Z ustálené judikatury vyplývá, že základní práva zaručená Listinou se uplatní ve všech situacích, které se řídí unijním právem, avšak nikoli mimo tyto situace [3]. Tato práva tedy musí být respektována zejména v případě, kdy vnitrostátní právní úprava spadá do oblasti působnosti tohoto práva [4]. V takovém případě je Soudní dvůr rozhodující o předběžné otázce povinen poskytnout všechny prvky výkladu nezbytné k tomu, aby vnitrostátní soud posoudil soulad této právní úpravy se základními právy, jejichž dodržování Soudní dvůr zajišťuje [5].

16. Jak upozornil generální advokát Henrik Saugmandsgaard Øe ve svém stanovisku ve věci Komise v. Maďarsko (Požívací práva k zemědělské půdě) [6], z judikatury Soudního dvora vyplývá, že situace, ve kterých jsou členské státy vázány základními právy uznanými unijním právním řádem, lze obvykle rozdělit – přinejmenším – do dvou kategorií.

17. Zaprvé jsou členské státy vázány těmito základními právy, pokud *uplatňují* unijní ustanovení, ať už jsou obsažena ve Smlouvě [7], v nařízeních [8], ve směrnicích [9], v rámcových rozhodnutích [10] nebo v aktech, které mají právní základ v unijních předpisech a jsou součástí unijního práva [11].

18. Zadruhé se základní práva uznaná v unijním právním řádu uplatňují v případech, kdy se členský stát ve své právní úpravě *odchýlí* od unijního práva a na podporu takové právní úpravy se dovolává odůvodnění uznávaného unijním právem. V tomto ohledu Soudní dvůr na základě toho,

[3] – Viz rozsudek ze dne 5. května 2022, BPC Lux 2 a další (C-83/20, EU:C:2022:346, bod 26).

[4] – Viz rozsudek ze dne 21. května 2019, Komise v. Maďarsko (Požívací práva k zemědělské půdě) (C-235/17, EU:C:2019:432, bod 63 a citovaná judikatura).

[5] – Viz rozsudek ze dne 5. května 2022, BPC Lux 2 a další (C-83/20, EU:C:2022:346, bod 26).

[6] – C-235/17, EU:C:2018:971, bod 71 a násl.

[7] – Viz rozsudek ze dne 5. prosince 2017, M. A. S. a M. B. (C-42/17, EU:C:2017:936).

[8] – Viz rozsudek ze dne 24. března 1994, Bostock (C-2/92, EU:C:1994:116).

[9] – Viz rozsudek ze dne 10. července 2003, Booker Aquaculture a Hydro Seafood (C-20/00 a C-64/00, EU:C:2003:397).

[10] – Viz rozsudek ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198).

[11] – Viz rozsudek ze dne 5. května 2022, BPC Lux 2 a další (C-83/20, EU:C:2022:346).

co již bylo uvedeno v rozsudku ERT [12] před vstupem Listiny v platnost, upřesnil, že uplatnění výjimek, které stanoví unijní právo k odůvodnění porušení základní svobody zaručené Smlouvou, členským státem musí být považováno za „uplatňování práva Unie" ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny, i když dotčená právní úprava sama o sobě nemá za cíl provést ustanovení unijního práva [13].

19. Tato dichotomie však nevyčerpává všechny situace, v nichž se Listina uplatňuje. To jasně vyplývá již z rozsudku ze dne 26. února 2013, Åkerberg Fransson [14]. V tomto rozsudku dotčená vnitrostátní opatření, která stanovila uložení přirážek a zahájení trestního řízení za účelem potrestání podvodů s DPH, nespadala přesně do žádné ze dvou výše uvedených kategorií. Soudní dvůr nicméně rozhodl, že tato opatření představují uplatňování práva Unie ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny, přičemž zdůraznil, že jejich účelem je sankcionovat porušení ustanovení směrnic Unie v oblasti DPH, a tedy splnit povinnost účinného postihu jednání ohrožujících finanční zájmy Unie, kterou Smlouva ukládá členským státům.

20. Spektrum situací, jež spadají do oblasti působnosti unijního práva a vedou k uplatnění Listiny, je tedy širší a není jasně či vyčerpávajícím způsobem vymezeno. Obecně zahrnuje všechny situace, kdy unijní právo ukládá členským státům zvláštní povinnosti nebo kdy se uplatní ustanovení unijního práva. Kritéria pro konkrétní posouzení, zda se jedná o situaci „uplatňování práva Unie" ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny, jsou rovněž různorodá. Soudní dvůr upřesnil, že za tímto účelem je třeba mimo jiné ověřit, zda má dotčené vnitrostátní opatření „za cíl provést ustanovení unijního práva, jakou má tato právní úprava povahu a zda sleduje jiné cíle, než které zahrnuje unijní právo, i když může toto právo nepřímo ovlivnit, a zda existuje unijní úprava, jež je zvláštní pro tuto oblast nebo způsobilá ji ovlivnit" [15]. Navzdory této různorodosti je cíl posouzení jasný a spočívá v zajištění uplatňování základních práv zakotvených v Listině ve všech případech, kdy se uplatňuje unijní právo. Jak totiž uvedl Soudní dvůr v bodě 21 rozsudku „Åkerberg Fransson" „nemůže nastat případ, který by spadal pod unijní právo, a uvedená základní práva by se neuplatnila".

21. V nedávném rozsudku ze dne 6. října 2020 Komise v. Maďarsko (Vysokoškolské vzdělávání) [16], Soudní dvůr, rozhodující ve velkém senátu, doplnil do výše uvedené judikatury důležitý prvek. Věc, v níž byl vydán tento rozsudek, se týkala řízení o nesplnění povinnosti, v němž Komise tvrdila, že Maďarsko se kromě porušení článku XVII Všeobecné dohody o obchodu službami (General Agreement on Trade in Services; dále jen „GATS") [17] a porušení povinností tohoto

[12] – Viz rozsudek ze dne 18. června 1991, ERT (C-260/89, EU:C:1991:254).

[13] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. května 2019, Komise v. Maďarsko (Požívací práva k zemědělské půdě) (C-235/17, EU:C:2019:432, bod 65 a citovaná judikatura). V dané věci se jednalo o žalobu pro nesplnění povinnosti, v níž Komise poprvé navrhla Soudnímu dvoru, aby konstatoval samostatné porušení ustanovení Listiny dotčeným členským státem. Napadená maďarská právní úprava představovala omezení volného pohybu kapitálu a Maďarsko se pro odůvodnění tohoto omezení dovolávalo existence naléhavých důvodů obecného zájmu, jakož i důvodů stanovených v článku 65 SFEU. Soudní dvůr rozhodl, že za těchto podmínek je třeba slučitelnost této právní úpravy s unijním právem posoudit jak z hlediska *výjimek stanovených Smlouvou* a judikaturou Soudního dvora, *tak z hlediska základních práv zaručených Listinou*, a proto přistoupil ke společnému posouzení jednotlivých výtek vznesených Komisí. Uvádím, že generální advokát H. Saugmandsgaard Øe ve svém stanovisku v této věci (C-235/17, EU:C:2018:971) navrhl, aby Soudní dvůr zamítl výtku Komise založenou autonomně na Listině.

[14] – C-617/10, EU:C:2013:105 (dále jen rozsudek „Åkerberg Fransson").

[15] – Viz rozsudek ze dne 5. května 2022, BPC Lux 2 a další (C-83/20, EU:C:2022:346, bod 27).

[16] – C-66/18, EU:C:2020:792 (dále jen „rozsudek Komise v. Maďarsko").

[17] – GATS tvoří přílohu 1 B dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO), podepsané v Marrákeši a schválené rozhodnutím Rady 94/800/ES ze dne 22. prosince 1994 o uzavření dohod jménem Evropského společenství s ohledem na oblasti, které jsou v jeho pravomoci, v rámci Uruguayského kola mnohostranných jednání (1986–1994) (Úř. věst. 1994, L 336, s. 1; Zvl. vyd. 11/21, s. 80) (dále jen „dohoda o WTO").

členského státu podle článku 16 směrnice 2006/123[18], dopustilo rovněž samostatného a autonomního porušení článku 13, čl. 14 odst. 3 a článku 16 Listiny, které se týkají akademické svobody, svobody zakládat vzdělávací zařízení a svobody podnikání[19].

22. Soudní dvůr v tomto rozsudku nejprve připomněl svou ustálenou judikaturu, podle níž mezinárodní dohoda uzavřená Unií je od svého vstupu v platnost nedílnou součástí unijního práva[20]. Dále uvedl, že jelikož je součástí dohody o WTO, kterou Unie podepsala a následně schválila dne 22. prosince 1994[21], je GATS součástí unijního práva[22]. V bodě 213 tedy dospěl k závěru, že „pokud členské státy plní povinnosti vyplývající z této dohody, […] uplatňují unijní právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny".

23. Ačkoli Soudní dvůr neodkázal na žádný precedent, ze systematiky rozsudku je zřejmé, že logika, z níž tento závěr vychází, je logika uvedená v bodech 19 a 20 tohoto stanoviska[23]. Podle této logiky je uplatnění základních práv zaručených Listinou v takové situaci, jako je situace uvedená v bodě 213 rozsudku Komise v. Maďarsko, odůvodněné, protože členské státy při plnění závazků vyplývajících z mezinárodních smluv uzavřených Unií uplatňují pravidla, která jsou nedílnou součástí unijního práva, a jednají jako její „zástupci", takže použitelnost Listiny zajišťuje, že členské státy neporušují základní práva Unie, pokud jednají v tomto postavení[24]. Dále povinnost členských států provádět dohody uzavřené Unií vyplývá ze Smlouvy, která v čl. 216 odst. 2 SFEU stanoví, že tyto dohody jsou pro členské státy závazné.

24. Závěr, k němuž Soudní dvůr dospěl v bodě 213 rozsudku Komise v. Maďarsko, má tedy mimořádně široký potenciál pro analogické použití, který přesahuje hranice věci, v níž byl vysloven. Domnívám se totiž, že z kontextu věci, v níž byl tento rozsudek vydán, a zejména ze skutečnosti, že se týkal porušení závazku vyplývajícího z dohody uzavřené Unií, nelze vyvodit, že by Soudní dvůr zamýšlel omezit tento závěr na případy, v nichž předmětné vnitrostátní opatření mohlo zpochybnit mezinárodní odpovědnost Unie. Podle mého názoru je v rozporu s takovým restriktivním výkladem jak znění tohoto bodu, tak předpoklady, z nichž se vyvozuje použití Listiny v tomto případě – totiž začlenění GATS do unijního práva – a také výše uvedená logika, na níž je založeno toto použití.

25. V této souvislosti uvádím, že podobnou argumentaci, jakou Soudní dvůr použil ve věci Komise v. Maďarsko, aby v dané věci odůvodnil použití obecných zásad unijního práva, lze nalézt v rozsudku ze dne 24. února 2022, Agenzia delle dogane e dei monopoli e Ministero dell'Economia e delle Finanze[25]. Ve věci, v níž byl vydán tento rozsudek, předkládající soud zpochybnil přiměřenost vnitrostátní právní úpravy, která v případě prodeje tabákových výrobků nezletilým osobám stanovila kumulaci správní pokuty a vedlejšího správního trestu spočívajícího v dočasném pozastavení oprávnění k prodeji tabákových výrobků. Soudní dvůr nejprve uvedl, že

[18] – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu (Úř. věst. 2006, L 376, s. 36).

[19] – Vnitrostátní právní úprava, kterou Komise napadla, vyžadovala, aby zahraniční vzdělávací zařízení se sídlem mimo Evropský hospodářský prostor (EHP) jako podmínku pro poskytování vzdělávacích služeb uzavření mezinárodní smlouvy mezi tímto členským státem a domovským státem, jakož i povinnost poskytovat vysokoškolské vzdělávání v zemi původu.

[20] – Viz bod 69 rozsudku Komise v. Maďarsko.

[21] – Viz rozhodnutí 94/800. Dohoda o WTO vstoupila v platnost 1. ledna 1995.

[22] – Viz body 70 a 71 rozsudku Komise v. Maďarsko.

[23] – Viz bod 19 tohoto stanoviska. Na judikaturu vycházející z rozsudku ERT, která spadá do druhé z těchto kategorií, viz bod 20 tohoto stanoviska, je totiž výslovně odkazováno v bodě 214 rozsudku Komise v. Maďarsko na podporu odlišného odůvodnění pro uplatnění základních práv zaručených Listinou v projednávané věci.

[24] – V tomto smyslu viz stanovisko generální advokátky J. Kokott ve věci Komise v. Maďarsko (Vysokoškolské vzdělávání) (C-66/18, EU:C:2020:172, bod 128).

[25] – C-452/20, EU:C:2022:111 (dále jen rozsudek „Agenzia delle dogane e dei monopoli e Ministero dell'Economia e delle Finanze").

ustanovení unijního práva, o jejichž výklad žádal předkládající soud, nelze použít na situaci dotčenou v původním řízení[26]. Následně s odkazem na bod 69 rozsudku Komise v. Maďarsko a na judikaturu, podle níž mezinárodní dohoda uzavřená Unií představuje ode dne svého vstupu v platnost nedílnou součást unijního práva, rozhodl, že vnitrostátní ustanovení dotčené ve vnitrostátním řízení je třeba posoudit s ohledem na požadavky stanovené v článku 16 Rámcové úmluvy Světové zdravotnické organizace (WHO) o kontrole tabáku, podepsané dne 21. května 2003 v Ženevě (WHO Framework Convention on Tobacco Control; dále jen „FCTC“)[27], a zejména jeho odstavec 1, podle něhož každá smluvní strana této rámcové úmluvy přijme a zavede „účinná legislativní, prováděcí, správní nebo jiná opatření na příslušné vládní úrovni vedoucí k zákazu prodeje tabákových výrobků osobám mladším, než stanovují vnitrostátní právní předpisy, nebo osobám mladším osmnácti let“. Soudní dvůr konečně upřesnil, že „jelikož rámcová úmluva je nedílnou součástí unijního práva, musí její provádění dodržovat zásadu proporcionality jakožto obecnou zásadu unijního práva“[28]. Jinými slovy, Soudní dvůr uznal, že provádění závazků přijatých členskými státy podle této rámcové úmluvy představuje případ „uplatňování práva Unie“, který zakládá uplatnění obecných zásad unijního práva.

26. Použitelnost Listiny v situaci dotčené v původním řízení je třeba posoudit ve světle výše uvedených zásad.

2. K použitelnosti Listiny na situaci dotčenou v původním řízení

27. Předkládající soud se Soudního dvora táže na výklad článku 49 Listiny, aby posoudil soulad ustanovení, která v bulharském právu sankcionují porušení práv vyplývajících ze zapsané ochranné známky, s tímto ustanovením. Tento soud vychází z toho, že situace dotčená v původním řízení spadá do oblasti působnosti unijního práva, neboť trestné činy uvedené v čl. 172b odst. 1 a 2 NK a přestupky podle ZMGO a ZMGO 2016 se vztahují „na právní vztahy upravené unijním právem“.

28. V tomto ohledu připomínám, že Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, uvedená v příloze 1C Dohody o WTO (dále jen „Dohoda TRIPS“), sleduje mimo jiné cíl stanovit mnohostranné minimální standardy pro boj proti porušování práv k duševnímu vlastnictví a dosáhnout faktické harmonizace opatření a postupů k prosazování práv duševního vlastnictví[29]. Podle jejího článku 61 „[č]lenové zajistí, aby přinejmenším v případech úmyslného padělání ochranné známky […] bylo zavedeno trestní řízení a tresty. Nápravná opatření budou zahrnovat trest odnětí svobody nebo peněžité pokuty dostatečně vysoké, aby působily jako odstrašující prostředek, odpovídající úrovni trestů za trestné činy odpovídající závažnosti. Ve vhodných případech budou možná nápravná opatření zahrnovat rovněž zabavení, konfiskaci a zničení porušujícího zboží […]“. Ačkoli předkládající soud na tuto dohodu neodkázal, stanoví tato dohoda konkrétní povinnosti týkající se trestního řízení a trestů. Ačkoli nepředepisuje určitou výši trestů, vyžaduje zavedení určitých typů trestů. Odkaz, obsažený v bodě 28

[26] – Jednalo se o článek 5 SEU a čl. 23 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/40/EU ze dne 3. dubna 2014 o sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby, obchodní úpravy a prodeje tabákových a souvisejících výrobků a o zrušení směrnice 2001/37/ES (Úř. věst. 2014, L 127, s. 1; Zvl. vyd. 15/06, s. 147, a oprava Úř. věst. 2015, L 150, s. 24). Pokud jde o tuto směrnici, Soudní dvůr rozhodl, že směrnice neharmonizovala ty aspekty prodeje tabákových výrobků, které se týkají prodeje těchto výrobků nezletilým osobám (viz body 24 až 27).

[27] – Viz rozsudek Agenzia delle dogane e dei monopoli e Ministero dell'Economia e delle Finanze, body 19 až 32. FCTC byla jménem Unie schválena rozhodnutím Rady 2004/513/ES ze dne 2. června 2004 o uzavření Rámcové úmluvy WHO o kontrole tabáku (Úř. věst. 2004, L 213, s. 8).

[28] – Viz bod 33 rozsudku Agenzia delle dogane e dei monopoli e Ministero dell'Economia e delle Finanze.

[29] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. července 2013, Daiichi Sankyo a Sanofi-Aventis Deutschland (C-414/11, EU:C:2013:520, bod 58).

odůvodnění směrnice 2004/48, na tresty jako „prostředky zajišťující dodržování práv duševního vlastnictví“ je třeba považovat za implicitní odkaz na tyto povinnosti, kterých se však směrnice výslovně nedotýká [30].

29. Soudní dvůr již dávno uznal, že dohoda TRIPS, stejně jako GATS, tvoří nedílnou součást unijního právního řádu [31], a je tedy použitelná v rámci jeho působnosti, ačkoli její ustanovení postrádají přímý účinek a nezakládají jednotlivcům práva, kterých by se tito mohli před soudem přímo dovolávat na základě unijního práva [32]. Tato dohoda rovněž spadá pod pojem „obchodní aspekty duševního vlastnictví“ podle čl. 207 odst. 1 SFEU, a proto od vstupu SFEU v platnost spadá do výlučné vnější pravomoci Unie v oblasti společné obchodní politiky [33].

30. Z analogického použití argumentace, kterou Soudní dvůr rozvinul v bodě 213 rozsudku Komise v. Maďarsko, vyplývá, že pokud členské státy plní své závazky vyplývající z dohody TRIPS, včetně závazků vyplývajících z článku 61 této dohody, uplatňují právo Unie ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny, přičemž tedy v rozsahu, v němž trestné činy uvedené v čl. 172b odst. 1 a 2 NK představují provádění závazků vyplývajících z článku 61 dohody TRIPS, je Listina použitelná na situaci dotčenou v původním řízení.

31. Na rozdíl od toho, co tvrdí rakouská vláda, tomuto závěru nebrání skutečnost, že tvůrci Smluv přiznali Unii v trestněprávní oblasti jen omezené pravomoci [34], a že trestní právo tedy v zásadě spadá do pravomoci členských států [35].

32. Z této judikatury totiž zaprvé vyplývá, že tato pravomoc musí být v každém případě vykonávána nejen v souladu se základními svobodami zaručenými unijním právem, ale také v souladu s celým unijním právem, a to zejména právem primárním [36]. Členské státy jsou tedy povinny dodržovat povinnosti vyplývající z unijního práva, i když jednají v oblastech spadajících do jejich pravomoci [37]. Zadruhé Soudní dvůr již dříve stanovil, že pouhá skutečnost, že trestněprávní předpisy, stejně jako pravidla trestního řízení, v zásadě nespadají do pravomoci Unie [38], nebrání unijnímu normotvůrci, pokud použití účinných, přiměřených a odrazujících trestních sankcí příslušnými vnitrostátními orgány představuje nezbytné opatření pro boj proti vážným zásahům do životního prostředí, přijmout opatření vztahující se k trestnímu právu členských států [39]. Tato pravomoc je nyní výslovně uvedena v čl. 83 odst. 2 SFEU. Z toho vyplývá, že unijní normotvůrce je za podmínek stanovených v tomto ustanovení oprávněn přijmout harmonizační opatření v oblasti trestního práva, pokud jde o stanovení minimálních pravidel týkajících se vymezení trestných činů a trestů, která jsou nezbytná k zajištění plné účinnosti pravidel, jež stanoví v oblasti ochrany duševního vlastnictví, ochrany, jež je navíc zakotvena

30 – Viz článek 2 odst. 3 písm. b).

31 – Viz rozsudek ze dne 15. března 2012, SCF Consorzio Fonografici (C-135/10, EU:C:2012:140, body 39 a 40). Viz také rozsudek ze dne 13. listopadu 2018, Levola Hengelo (C-310/17, EU:C:2018:899, bod 39).

32 – Viz rozsudek ze dne 15. března 2012, SCF Consorzio Fonografici (C-135/10, EU:C:2012:140, bod 46).

33 – Viz rozsudek ze dne 18. července 2013, Daiichi Sankyo a Sanofi-Aventis Deutschland (C-414/11, EU:C:2013:520, body 45 až 60).

34 – Viz rozsudek ze dne 26. února 2019, Rimšēvičs a ECB v. Lotyšsko (C-202/18 a C-238/18, EU:C:2019:139, bod 57).

35 – Viz rozsudek ze dne 17. prosince 2020, Generalstaatsanwaltschaft Berlin a další (Vydání na Ukrajinu) (C-398/19, EU:C:2020:1032, bod 65).

36 – Viz rozsudek ze dne 26. února 2019, Rimšēvičs a ECB v. Lotyšsko (C-202/18 a C-238/18, EU:C:2019:139, bod 57).

37 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 22. února 2022, RS (Účinek rozsudků ústavního soudu) (C-430/21, EU:C:2022:99, bod 38 a citovaná judikatura).

38 – Viz rozsudky ze dne 11. listopadu 1981, věc 203/80, Casati, Recueil s. 2595, bod 27, a rozsudky ze dne 16. června 1998, věc C-226/97, Lemmens, Recueil s. I-3711, bod 19.

39 – V tomto smyslu rozsudek ze dne 13. září 2005, Komise v. Rada (C-176/03, EU:C:2005:542, bod 48), ačkoliv v rozsudku ze dne 23. října 2007, Komise v. Rada (C-440/05, EU:C:2007:625, bod 70), Soudní dvůr vyloučil pravomoc Evropského společenství stanovit druh a výši použitelných trestních sankcí.

v samotné Listině v čl. 17 odst. 2. Rozsah povinnosti vyplývající pro členské státy z článku 61 Dohody TRIPS stanovit trestní řízení a tresty, které mají být uplatněny v případech úmyslného padělání ochranné známky, nepřesahuje pravomoc stanovenou v čl. 83 odst. 2 SFEU.

33. Je sice pravda, jak zdůraznila rakouská vláda, že podle čl. 4 odst. 2 písm. j) SFEU se jedná o pravomoc sdílenou s pravomocí členských států, kterou podle čl. 2 odst. 2 SFEU vykonávají členské státy „v rozsahu, v jakém ji Unie nevykonala“. Unie nepřijala harmonizační pravidla v oblasti trestů a trestních řízení za porušení práv duševního vlastnictví [40]. Jak rovněž uvedla rakouská vláda, Soudní dvůr upřesnil, že pouhá skutečnost, že vnitrostátní opatření spadá do oblasti, v níž má Unie pravomoci, nemůže způsobit, že bude spadat do působnosti unijního práva, a způsobit tedy použitelnost Listiny [41]. Konečně, z ustálené judikatury sahající až k rozsudku ze dne 26. října 1982, Kupferberg, na který rovněž odkazuje rakouská vláda, vyplývá, že opatření nezbytná k provedení ustanovení dohody uzavřené Unií musí být přijata na základě současného stavu unijního práva v oblastech, na které se dohoda vztahuje, někdy unijními orgány, někdy členskými státy [42].

34. Unie je však i nadále plně oprávněna přijímat právní předpisy Zaprvé v oblasti práv duševního vlastnictví, na základě svých pravomocí v oblasti vnitřního trhu v souladu s normami týkajícími se dostupnosti, rozsahu a užití práv k duševnímu vlastnictví obsaženými v dohodě TRIPS [43], a zadruhé na základě čl. 83 odst. 2 SFEU, v oblasti trestního práva, aby zajistila účinnost pravidel na ochranu těchto práv, přičemž celosvětová harmonizace ochrany duševního vlastnictví provedená touto dohodou [44], včetně boje proti padělání, je v zásadě závazná pro každého člena WTO a je začleněna do unijního právního řádu nezávisle na aktech vnitřní harmonizace, takže provádění závazků přijatých na základě těchto dohod, i když je provádějí členské státy při výkonu své pravomoci, spadá do oblasti působnosti unijního práva.

35. Dále, již ve svém rozsudku Kupferberg Soudní dvůr uvedl, že „při zajišťování dodržování závazků vyplývajících z dohody uzavřené orgány Společenství plní členské státy závazek nejen vůči dotčené třetí zemi, ale především vůči Společenství, které na sebe vzalo odpovědnost za řádné provedení dohody“, přičemž zdůraznil „komunitární povahu“ dotčených smluvních pravidel [45]. Zdá se, že bod 213 rozsudku Komise v. Maďarsko je rozvinutím této judikatury, která sice nepochybně představuje široký výklad pojmu „uplatňování práva Unie“ podle čl. 51 odst. 1 Listiny, nicméně nepřekračuje meze stanovené tímto ustanovením. Nedomnívám se tedy, že rozsah výkladu tohoto pojmu, který vyplývá z tohoto bodu, lze omezit, jak navrhuje rakouská vláda, pouze na případy, kdy se jedná o uplatňování smluvních ustanovení spadajících do již vykonávané pravomoci Unie [46].

[40] – Připomínám, že dne 12. července 2005 přijala Komise návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, která se týká trestních opatření k prosazování práv duševního vlastnictví [COM(2005) 276], pozměněný dne 26. dubna 2006 [COM(2006) 168 final, dále jen „pozměněný návrh směrnice“]. Tento návrh, původně založený na článku 95 ES a po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost na čl. 83 odst. 2 SFEU, byl v roce 2010 stažen (Úř. věst. 2010, C 252, s. 7).

[41] – Viz rozsudek ze dne 14. října 2021, INSS (Vdovský důchod založený na nesezdaném soužití) (C-244/20, nezveřejněný, EU:C:2021:854, bod 61).

[42] – Viz rozsudek ze dne 26. října 1982, Kupferberg (104/81, EU:C:1982:362, bod 12, dále jen „rozsudek Kupferberg“).

[43] – Viz rozsudek ze dne 18. července 2013, Daiichi Sankyo a Sanofi-Aventis Deutschland (C-414/11, EU:C:2013:520, bod 59).

[44] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. července 2013, Daiichi Sankyo a Sanofi-Aventis Deutschland (C-414/11, EU:C:2013:520, bod 58).

[45] – Viz rozsudek Kupferberg, body 13 a 14.

[46] – Rovněž uvádím, že v takovém případě by se Listina uplatňovala na základě prováděcích ustanovení přijatých Unií v rámci její vnitřní pravomoci.

36. Připomínám také, že v rozsudku Komise v. Maďarsko Soudní dvůr na argument založený na neexistenci pravomoci Unie v oblasti vysokoškolského vzdělávání odpověděl, že vzhledem k tomu, že závazky přijaté v rámci GATS spadají do oblasti společné obchodní politiky, ačkoli členské státy mají rozsáhlou pravomoc v oblasti vzdělávání, spadají tyto závazky, včetně závazků týkajících se liberalizace obchodu soukromými vzdělávacími službami, do výlučné pravomoci Unie [47]. Dále uvádím, že v rozsudku Agenzia delle dogane e dei monopoli e Ministero dell'Economia e delle Finanze, vedlo provedení FCTC dotčeným členským státem k uplatnění obecných zásad unijního práva i při neexistenci zvláštní harmonizační právních předpisů na unijní úrovni, a to nejen pokud jde o použitelné tresty, ale i pokud jde o porušené hmotněprávní předpisy [48]. V tomto ohledu je rovněž důležité uvést, že na rozdíl od věci, v níž byl vydán uvedený rozsudek, trestní řízení proti G. ST. T a tresty dotčené v tomto řízení mají za cíl potlačit porušování výlučných práv vyplývajících ze zapsané ochranné známky, jejichž oblast působnosti je předmětem rozsáhlé harmonizace a regulace na unijní úrovni [49].

37. Konečně, pokud jde o argument, který rakouská vláda odvozuje z čl. 207 odst. 6 SFEU, podle něhož „výkon pravomocí svěřených tímto článkem v oblasti společné obchodní politiky […] nesmí vést k harmonizaci právních předpisů členských států, jestliže Smlouvy takovou harmonizaci vylučují“, postačí zaprvé uvést, že ve věci Komise v. Maďarsko skutečnost, pokud jde o vzdělávání, že čl. 166 odst. 4 SFEU obsahuje výslovný zákaz harmonizace, nebránila Soudnímu dvoru v tom, aby z důvodů uvedených v bodě 213 tohoto rozsudku považoval Listinu za použitelnou, a zadruhé, že možnost sbližování trestněprávních předpisů členských států za účelem zajištění účinného provádění politiky Unie je, jak bylo uvedeno, výslovně stanovena v čl. 83 odst. 2 SFEU [50].

38. Na základě všech výše uvedených úvah se domnívám, že Listina je použitelná na situaci dotčenou v původním řízení, pokud a v rozsahu, v němž je jednání, které je předmětem obžaloby v původním řízení a tresty, jež se na něj vztahují, spadají do působnosti článku 61 Dohody TRIPS, což však přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

B. Ke třetí předběžné otázce

39. Podstatou třetí předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda zásada zákonnosti trestných činů a trestů zakotvená v čl. 49 odst. 1 Listiny brání takové vnitrostátní právní úpravě, podle níž může stejné jednání zakládat přestupek a trestný čin, aniž by byly jasně vymezeny hranice tohoto přestupku a trestného činu a aniž by tak dotčené osoby mohly předvídat důsledky takového jednání.

40. Podle ustálené judikatury musí trestněprávní ustanovení na základě zásady zákonnosti trestných činů a trestů splňovat určité požadavky na dostupnost a předvídatelnost, a to pokud jde jak o definici trestného činu, tak stanovení trestu [51]. Tato zásada se vztahuje i na kumulaci správního a trestního řízení a trestů, a tudíž musí být stejné požadavky respektovány i v případě

47 – Viz rozsudek Komise v. Maďarsko, bod 74. Tímto argumentem Maďarsko namítalo, že Soudní dvůr není příslušný k projednání předmětné žaloby pro nesplnění povinnosti.

48 – Jak bylo uvedeno, Soudní dvůr v tomto rozsudku výslovně uznal nedostatek harmonizace aspektů týkajících se prodeje tabákových výrobků nezletilým osobám.

49 – Viz směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2436 ze dne 16. prosince 2015, kterou se sbližují právní předpisy členských států o ochranných známkách (přepracované znění) (Úř. věst. 2015, L 336, s. 1) a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie (Úř. věst. 2017, L 154, s. 1).

50 – V tomto ohledu viz také stanovisko generální advokátky J. Kokott ve věci Komise v. Rada (C-137/12, EU:C:2013:441, body 66 a 67).

51 – Viz rozsudek ze dne 11. června 2020, JI (C-634/18, EU:C:2020:455, bod 48 a citovaná judikatura).

ustanovení umožňujících dvojí postih [52]. Ačkoli zásada zákonnosti trestných činů a trestů vyžaduje, aby zákon jasně definoval trestné činy a tresty, které jsou za ně ukládány, tato podmínka je splněna, pokud má jednotlivec možnost se ze znění příslušného ustanovení a v případě potřeby z výkladu, jenž k němu podaly soudy, dozvědět, jaká konání a opomenutí zakládají jeho trestněprávní odpovědnost [53]. Kromě toho podle ustálené judikatury nelze zásadu přesnosti použitelného práva vykládat tak, že zakazuje postupné vyjasňování pravidel trestněprávní odpovědnosti prostřednictvím soudních výkladů každého jednotlivého případu za podmínky, že výsledek je rozumně předvídatelný v době, kdy došlo k protiprávnímu jednání, zejména s ohledem na výklad použitý v dané době v judikatuře týkající se dotčeného právního ustanovení [54].

41. Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že G. ST. T. byla obžalována pouze z trestného činu uvedeného v čl. 172b odst. 2 NK. Jak sám předkládající soud zdůrazňuje, existence „závažných škodlivých následků“ je jedním ze znaků skutkové podstaty tohoto trestného činu a slouží k jeho odlišení od přestupku uvedeného v čl. 127 odst. 1 ZMGO.

42. Z tohoto rozhodnutí rovněž vyplývá, že ve výkladovém rozsudku z roku 2013 [55] přijal Varhoven kasatsionen sad (Nejvyšší kasační soud, Bulharsko) algoritmus pro výpočet škody utrpěné v důsledku trestného činu uvedeného v článku 172b – jehož slučitelnost se směrnicí 2004/48 předkládající soud zpochybňuje v rámci prvních dvou předběžných otázek – za účelem, mimo jiné, poskytnout praktické vodítko pro správnou kvalifikaci trestného činu uvedeného v článku 172b NK a pro jeho vymezení vůči přestupkům.

43. Vzhledem k tomu, že z judikatury uvedené v bodě 40 tohoto stanoviska vyplývá, že zaprvé postupné upřesňování pravidel trestní odpovědnosti prostřednictvím judikaturních výkladů není samo o sobě neslučitelné se zásadou zákonnosti trestných činů a trestů a zadruhé, že samotná skutečnost, že přesné vymezení mezi přestupkem a trestným činem, jako případná kumulace stanovených trestů, závisí na výkladu obecného pojmu, který vyžaduje široké posouzení vnitrostátními soudy, není sama o sobě způsobilá zpochybnit jasnou a přesnou povahu vnitrostátní právní úpravy [56], přísluší předkládajícímu soudu posoudit, zda navzdory výše uvedenému výkladovému rozsudku Varhoven kasatsionen sad (Nejvyšší kasační soud) stále existuje nejasnost pokud jde o znaky skutkové podstaty přestupku podle článku 127 ZMGO a znaky skutkové podstaty trestného činu podle článku 172b NK, která zakládá nepředvídatelnost oblasti trestní odpovědnosti vyplývající z uvedeného článku.

44. Proto je podle mého názoru nezbytné odpovědět na třetí předběžnou otázku tak, že pokud právní předpisy členského státu sankcionují porušení práv ze zapsané ochranné známky uplatněním správních a trestních sankcí, čl. 49 odst. 1 Listiny vyžaduje, aby byly jasně vymezeny hranice trestní odpovědnosti. Tato zásada nebrání tomu, aby přesný rozsah znaků skutkové podstaty trestného činu porušení práv, které jej odlišují od přestupku, byl vyjasněn soudním výkladem, pokud tento výklad umožní dotčeným osobám přesně vědět, které jednání a opomenutí zakládá jejich trestní odpovědnost.

52 – Viz rozsudek ze dne 5. května 2022, BV (C-570/20, EU:C:2022:348, bod 37).

53 – Viz rozsudek ze dne 5. května 2022, BV (C-570/20, EU:C:2022:348, bod 38 a citovaná judikatura).

54 – Viz rozsudek ze dne 5. května 2022, BV (C-570/20, EU:C:2022:348, bod 41).

55 – Viz rozsudek ze dne 31. května 2013, ve věci č. 1/2013.

56 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. března 2018, Garlsson Real Estate a další (C-537/16, EU:C:2018:193, body 52 a 53).

C. Ke čtvrté předběžné otázce

45. Podstatou čtvrté předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda jsou tresty stanovené v čl. 172b odst. 2 NK, tedy trest odnětí svobody v trvání 5 až 8 let a peněžitý trest ve výši od 5 000 do 8 000 BGN, v souladu se zásadou proporcionality stanovenou v čl. 49 odst. 3 Listiny. Podle předkládajícího soudu je trest odnětí svobody, zejména dolní hranice trestní sazby, „mimořádně přísný", a to i vzhledem k tomu, že trestný čin spočívá v pouhém prodeji dotčených výrobků. Dále upřesňuje, že vzhledem k vysoké výši trestu je možnost soudu snížit trest nebo odložit jeho výkon velmi omezená. Konečně zdůrazňuje, že jak kumulace trestu odnětí svobody s vysokou pokutou, tak dodatečné opatření spočívající v konfiskaci majetku porušujícího právo a jeho zničení přispívají ke zvýšení celkové přísnosti uloženého trestu.

46. Především připomínám, že podle ustálené judikatury Soudního dvora mají členské státy při neexistenci harmonizace na unijní úrovni v oblasti použitelných sankcí nadále pravomoc zvolit si sankce, které považují za vhodné. Členské státy však musí, jak jsem již uvedl výše, při výkonu své pravomoci dodržovat unijní právo a jeho základní zásady, tedy i zásadu proporcionality[57]. Článek 61 dohody TRIPS pouze stanoví povinnost členů WTO trestně stíhat určitá porušení práv duševního vlastnictví a uvádí, že nápravná opatření zahrnují „trest odnětí svobody nebo peněžité pokuty dostatečně vysoké, aby působily jako odstrašující prostředek, odpovídající úrovni trestů za trestné činy odpovídající závažnosti". Navíc, jak jsem již uvedl, v této oblasti nedošlo k žádné harmonizaci na unijní úrovni. Z toho vyplývá, že členské státy mají v tomto ohledu široký prostor pro uvážení, zejména pokud jde o výši použitelných trestů, který jim umožňuje zejména posoudit závažnost protiprávního jednání na vnitrostátní úrovni a podle toho upravit tresty.

47. Dále připomínám, že podle ustálené judikatury zásada přiměřenosti trestů stanovená v čl. 49 odst. 3 Listiny vyžaduje, aby uložené sankce odpovídaly závažnosti porušení, která postihují, zejména tak, že bude zajištěn skutečně odrazující účinek a nebudou překročeny meze toho, co je nezbytné k dosažení cílů legitimně sledovaných danou právní úpravou[58]. Soudní dvůr rovněž uvedl, že zásada proporcionality vyžaduje, aby byly při stanovení sankce zohledněny individuální okolnosti daného případu[59]. Vnitrostátnímu soudu, který je jediný příslušný k posouzení skutkového stavu a výkladu vnitrostátních právních předpisů, přísluší určit, zda jsou v řízení, jež před ním probíhá, tyto požadavky splněny.

48. V projednávané věci, pokud jde především o povahu a závažnost trestného činu, z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že cílem článku 172b NK je postihnout mimo jiné úmyslné porušení práv z ochranné známky, tedy jednání určité závažnosti, které podle článku 61 dohody TRIPS musí být trestně stíháno, a to takovým způsobem, aby byl zajištěn dostatečný odrazující účinek. Padělání, jež je stále rostoucím fenoménem, jenž již dávno nabyl mezinárodního rozměru, představuje vážnou hrozbu pro podniky a národní ekonomiky s významnými sociálními dopady a představuje také problém v oblasti ochrany spotřebitele, zejména pokud jde o veřejné zdraví a bezpečnost. Je to také fenomén, který se zdá být stále více spojen s organizovaným zločinem[60].

[57] – Viz rozsudek ze dne 11. února 2021, K. M. (Sankce uložené veliteli plavidla) (C-77/20, EU:C:2021:112, bod 36).

[58] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. října 2021, Landespolizeidirektion Steiermark a další (Výherní hrací přístroje) (C-231/20, EU:C:2021:845, bod 45).

[59] – Viz rozsudek ze dne 4. října 2018, Link Logistik N&N (C-384/17, EU:C:2018:810, bod 45).

[60] – Na základě těchto prvků Komise ve svém pozměněném návrhu směrnice zdůraznila, že boj proti padělání a pirátství je pro Unii cílem zásadního významu.

49. Pokud jde zaprvé o trest odnětí svobody stanovený v čl. 172b odst. 2 NK, ten je stanoven na značně vysoké úrovni, zejména s ohledem na minimální hranici tohoto trestu stanovenou na pět let[61], a proto může vzbuzovat důvodné pochybnosti, pokud jde o jeho přiměřenost, zejména pokud se použije na takové jednání, jako je jednání dotčené ve věci v původním řízení, jak jej popsal předkládající soud. Je však třeba uvést, že článek 172b odst. 2 NK se použije v případě zvláštních přitěžujících okolností, které zřejmě souvisejí jednak s recidivou nebo pokračováním a jednak se závažností způsobené škody. V případě základního trestného činu je v čl. 172b odst. 1 NK stanovena dolní hranice trestní sazby na tři roky. Jak správně zdůraznila Komise, jedním z prvků, které je třeba vzít v úvahu při posuzování přiměřenosti trestního práva, je možnost přizpůsobení sankce v závislosti na závažnost protiprávního jednání[62].

50. V projednávané věci, ačkoli, jak bylo uvedeno výše, z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že jednání dotčené ve věci v původním řízení, spočívající v prodeji oděvů označených ochrannými známkami podobnými zapsaným ochranným známkám, bylo státním zástupcem s ohledem na závažnost vzniklé škody považováno za spadající pod trestný čin uvedený v čl. 172b odst. 2 NK, nemá Soudní dvůr dostatek poznatků pro posouzení, zejména pokud jde o přesný rozsah pojmu „závažné škodlivé následky“ ve smyslu článku 172b odst. 2 NK, a to jak abstraktně, tak s ohledem na konkrétní případ, aby předkládajícímu soudu poskytl další kritéria pro posouzení nad rámec již uvedených. V každém případě předkládajícímu soudu přísluší, aby s ohledem na všechny okolnosti projednávané věci, které mohou být podle vnitrostátního práva zohledněny, provedl konkrétní posouzení přiměřenosti trestu odnětí svobody použitelného ve vztahu k jednání, které je předmětem obžaloby a jeho následkům a případně přizpůsobil výši tohoto trestu konkrétním okolnostem projednávané věci, a to v rozsahu, v jakém je to možné v rámci diskreční pravomoci, jež mu byla svěřena, včetně případné pravomoci překvalifikovat skutkové okolnosti, pro které byla G. ST. T. obžalována, z trestného činu ve smyslu čl. 172b odst. 2 NK na trestný čin ve smyslu odstavce 1 uvedeného článku.

51. Pokud jde zadruhé o kumulaci, povolenou článkem 172b odst. 2 NK, mezi pokutou a trestem odnětí svobody, připomínám, že Soudní dvůr již měl příležitost objasnit, že kumulace sankcí trestněprávní povahy musí být doprovázena pravidly umožňujícími zajistit, že přísnost souhrnu uložených sankcí odpovídá závažnosti dotčeného protiprávního jednání, neboť takový požadavek vyplývá nejen z čl. 52 odst. 1 Listiny, ale i ze zásady přiměřenosti trestů stanovené v jejím čl. 49 odst. 3[63]. Soudní dvůr rovněž objasnil, že tento požadavek se použije bez výjimky na všechny sankce uložené kumulativně, a tudíž jak na kumulaci sankcí stejné povahy, tak na kumulaci sankcí různé povahy, jako jsou peněžité sankce a tresty odnětí svobody[64].

52. V projednávané věci tedy předkládajícímu soudu přísluší, aby za účelem posouzení přiměřenosti konkrétního použití právních předpisů dotčených v původním řízení ověřil, zda existují vhodná pravidla, která zajistí, že přísnost souhrnu stanovených trestů, včetně konfiskace a zničení majetku porušujícího právo, je přizpůsobena tomu, co je nezbytně nutné s ohledem na závažnost spáchaného trestného činu, a zda jsou tato pravidla použitelná v trestním řízení proti G. ST. T.

[61] – Pro srovnání, pozměněný návrh směrnice stanovil pro stejný trestný čin trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby v délce nejméně 4 roky, pokud byl spáchán v rámci zločinného spolčení nebo pokud ohrožoval zdraví nebo bezpečnost osob.

[62] – Viz rozsudky ze dne 11. února 2021, K. M. (Sankce uložené veliteli plavidla) (C-77/20, EU:C:2021:112, bod 51) a ze dne 16. července 2015, Chmielewski (C-255/14, EU:C:2015:475, bod 26).

[63] – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. března 2018, Procura della Repubblica (C-524/15, EU:C:2018:197, bod 55).

[64] – Viz rozsudek ze dne 5. května 2022, BV (C-570/20, EU:C:2022:348, bod 50).

53. Na základě výše uvedeného je tedy podle mého názoru třeba na čtvrtou předběžnou otázku odpovědět tak, že čl. 49 odst. 3 Listiny musí být vykládán v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, která za účelem boje proti porušení práv ze zapsané ochranné známky stanoví uložení trestů jak ve formě odnětí svobody, tak peněžité povahy, jejichž přísnost není přiměřená závažnosti spáchaných protiprávních jednání. Přísluší předkládajícímu soudu, aby konkrétně provedl takové posouzení přiměřenosti, zejména s ohledem na možnost přizpůsobení těchto sankcí v závislosti na závažnosti protiprávního jednání, které tato právní úprava nabízí, a na všechny okolnosti, jež mohou být podle vnitrostátního práva zohledněny za účelem zvážení zaprvé závažnosti dotčeného protiprávního jednání a zadruhé zátěže, kterou kumulace těchto trestů pro dotčenou osobu skutečně představuje.

IV. Závěry

54. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na třetí a čtvrtou předběžnou otázku položenou Rayonen sad – Nesebar (okresní soud v Nesebaru, Bulharsko) takto:

„Článek 49 odst. 1 Listiny musí být vykládán v tom smyslu, že pokud právní předpisy členského státu sankcionují porušení práv ze zapsané ochranné známky uplatněním správních a trestních sankcí, zásada zákonnosti trestných činů a trestů zakotvená v tomto ustanovení vyžaduje, aby byly jasně vymezeny hranice trestní odpovědnosti. Tato zásada nebrání tomu, aby přesný rozsah znaků skutkové podstaty trestného činu porušení práv, které jej odlišují od přestupku, byl vyjasněn soudním výkladem, pokud tento výklad umožní dotčeným osobám přesně vědět, v okamžiku spáchání trestného činu, jež jednání a opomenutí zakládá jejich trestní odpovědnost.

Článek 49 odst. 3 Listiny musí být vykládán v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, která za účelem boje proti porušení práv ze zapsané ochranné známky stanoví uložení trestů jak ve formě odnětí svobody, tak peněžité povahy, pokud přísnost těchto sankcí, posuzovaná jak samostatně, tak kumulativně, není přiměřená závažnosti spáchaných protiprávních jednání. Přísluší předkládajícímu soudu, aby konkrétně provedl takové posouzení přiměřenosti, zejména s ohledem na možnost přizpůsobení sankce v závislosti na závažnosti protiprávního jednání, které tato právní úprava nabízí, a na všechny okolnosti, jež mohou být podle vnitrostátního práva zohledněny za účelem zvážení zaprvé závažnosti dotčeného protiprávního jednání a zadruhé zátěže, kterou kumulace těchto trestů pro dotčenou osobu skutečně představuje.“